

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

IOOP

INDIVIDUALIZIRANI ODGOJNO-OBRAZOVNI PROGRAM

prosinac 2016.

Olgica Jukić, prof.reh.savjetnik

UČENICI S TEŠKOĆAMA

- senzorne sposobnosti (vid, sluh)
- komunikacijske sposobnosti (poremećaji glasovno-jezično-govorne komunikacije)
- specifične teškoće u učenju (disleksija,disgrafija,diskalkulija)
- intelektualne sposobnosti
- socijalno ponašanje i emocionalni doživljaj (ADD/ADHD,poremećaji ponašanja uzrokovani organskim faktorima ili progredirajućim psihopatološkim stanjem)
- tjelesne osobine (motorički poremećaji i kronične bolesti)
- poremećaji iz autističnog spektra

ZNAKOVI KOJI UPUĆUJU NA SPECIFIČNE TEŠKOĆE U UČENJU

- zaostajanje u postignućima
- smanjenje pažnje ili velika rastresenost
- slaba motorna koordinacija
- perceptivne smetnje (supstitucija slova, glasova, riječi, brojeva)
- poteškoće u prostornoj orijentaciji
- teškoće motivacije
- teškoće pamćenja i govora
- nezrelost socijalnih vještina
- nerazvijene vještine učenja

ADD- poremećaj pažnje bez hiperaktivnosti
ADHD- poremećaj pažnje s hiperaktivnošću

Karakteristike: deficit pažnje, hiperaktivnost, impulzivnost

- učenici u kojih su u većoj ili manjoj mjeri prisutne nepažnja i/ili hiperaktivnost/impulzivnost koje ometaju socijalno, akademsko ili radno funkcioniranje
- nestrpljivost, nedovršavanje započete aktivnosti, česte izmjene aktivnosti, motorički nemir, stalna verbalizacija, razdražljivost, lupkanje ili trešnja nogama, prekidanje tuđih aktivnosti, provale bijesa, nestrpljivost, zaboravnost...
- ostavljaju dojam neposlušnosti, razmaženosti ili lijenosti
- često ostvaruju niža školska postignuća iako su njihove intelektualne sposobnosti prosječne, a mogu biti daroviti i kreativni
- odrastanjem simptomi hiperaktivnog ponašanja postaju manje uočljivi

METODIČKO-DIDAKTIČKI POSTUPCI ZA UČENIKE ADD/ADHD

- **nije potrebna intervencija na sadržaj**
- individualiziran pristup temelji se na postupcima koji će učeniku usmjeriti i zadržati pažnju
- osmisliti zaokupljajuću aktivnost u nastavnom procesu
- točno naglasiti što se od učenika očekuje i postaviti vremenski okvir za svaku očekivanu aktivnost, omogućiti dodatno vrijeme
- nagrada nakon izvršenog zadatka, nagraditi trud, a ne rezultat
- ocjenjivati sadržaj, ne rukopis
- omogućiti druge načine provjere znanja (usmeno, tipkani izvještaji, audio i video prezentacije i sl.)
- označiti linijama mjesta za odgovor; ostaviti dovoljno mjesta za odgovor

- dozvoliti druge načine rješavanja zadataka, sa smanjenim potrebama za pisanjem, npr. usmeno izlaganje
- izrada mapa i grafikona; korištenje slikovnog materijala
- koristiti jasne, čitljive i pregledne testove
- kombinirati verbalne i pismene upute, zadavati upute jednu po jednu
- tiho ponoviti upute učeniku; tražiti da ponovi upute radi potvrde razumijevanja
- pravovremeno obavijestiti o promjeni aktivnosti (npr. "imate pet minuta do završetka tog zadatka i prelaska na drugi...")
- pravovremeno obavijestiti o očekivanjima u sljedećoj aktivnosti (npr. "za sljedeći zadatak trebate...")
- navesti potrebna sredstva za rad, nabrojati sve korake potrebne za izvršenje zadatka

METODIČKI PRISTUP:

- pripremiti pisani materijal s podcrtanim bitnim dijelovima i idejama vodiljama, predočiti uz tekst bitne činjenice na koje treba obratiti pažnju
- razbiti aktivnosti u manje jedinice
- koristiti fizičku blizinu i dodir za preusmjeravanje aktivnosti učenika
- smanjiti mogućnost odvlačenja pažnje bukom i događajima u okolini
- omogućiti da se učenik aktivno uključi u izlaganje
- osigurati razumljivost predavanja (kako se učenik ne bi "isključio" radi nerazumijevanja)

DISLEKSIJA teškoće čitanja

-sindrom ili skup osobina primanja, obrade i pohranjivanja informacija

- očituje se u teškoćama povezivanja grafema i fonema, sporij sintezi i analizi, izostavljanju, zamjeni ili dodavanju slova, ponavljanju slogova, u praćenju slovnog niza okretanju slova i slično
- također se primjećuje; nepoštivanje reda i prostora na papiru, pogreške u praćenju reda čitanja (vraćaju se na već pročitani red) izostavljanje riječi iz redova
- i kod automatiziranog čitanja poteškoće su u traženju i pronalaženju smisla pročitano s dotadašnjim iskustvima te u pronalaženju pravila i generalizacija
- najčešće zamjene b/d , p/b, u/n

METODIČKO-DIDAKTIČKI PRISTUP

- preporuča se korištenje fonta “san serif”, “arial”, “comic sant” (slova bez kratkih crtica na krajevima)
- font treba biti 12 pt ili više, ne koristiti različite vrste pisma
- povećati razmak između slova i redova
- upotrebljavati podebljana i istaknuta slova
- izbjegavati italic (kosa) slova i podcrtavanje teksta
- stil pisanja; u kratkim rečenicama, izbjegavati velike tekstualne oblike, pisati u kraćim odlomcima
- “uvlačiti” početak nove cjeline
- rečenice odvajati dvostrukim razmakom
- ne započinjati rečenicu na kraju reda

- upotrebljavati široke margine
 - pisati naslove i podnaslove te ostavljati razmak između odlomaka
 - umjesto bijelog papira koristiti papir u boji
 - ne koristiti slike u pozadini jer to može tekst učiniti teško čitljivim
 - pojednostavniti složene stručne riječi
 - tražiti od učenika čitanje manjeg teksta
-
- Kod složenijih oblika disleksije javljaju se problemi i s matematikom, pamćenjem i koncentracijom, mogući i poremećaj funkcije ravnoteže i koordinacije (hodanje, trčanje, skakanje, preskakanje) također problemi lateralizacije, vezanja žniraca itd.

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Ovaj tekst napisala je djevojčica (3.razred) koja ima disleksiju.

Animacija je rađena po njezinim uputama. Kada čita, ona otprilike ovako vidi tekst.

JESTE LI VIDJELI OVAKVO PISANJE?

IMATE LI PORBLEMA S ČITANJEM I PISANJEM?

IMA LI VAŠE DIJETE PROBLEMA S UČENJEM?

DISGRAFIJA teškoće pisanja, složeni sindrom koji uključuje predintelektualne funkcije i poteškoće u jeziku

- stabilna nesposobnost osobe da savlada vještinu pisanja, koja se ispoljava u mnogobrojnim trajnim i tipičnim greškama, teškoće su trajno prisutne bez obzira na dovoljan stupanj intelektualnog i govornog razvoja, normalno stanje osjetila sluha i vida
- često se pojavljuje u kombinaciji s disleksijom, no poteškoće čitanja moguće su početkom školovanja, a pisanja mnogo duže iako se uvjetno čitanje savlada
- teškoće se očituju u; povezivanju fonema s grafemom, zamjeni grafički sličnih slova, produljenom “zrcalnom” pisanju slova i brojki, strukturalnim pogreškama (umetanje, dodavanje, premještanje)
- izostavljanje slova, teškoće u slijedu pisanja

- sporost, neurednost u pisanju
- slabija čitljivost rukopisa, učenik ni sam ne razumije što je napisao
- teškoće pri upotrebi gramatičkih i pravopisnih pravila
- učenik uspijeva uočiti svaki glas no neispravno bilježi njihov redoslijed
- uočljivo je da se određene greške pisanja redovno ponavljaju

METODIČKI PRISTUP

- pisanje na papiru izraženog crtovlja
- često pregledavati pisano i ukazivati na greške
- ispravljati pogreške
- odrediti više vremena na pisanje
- smanjiti broj zahtjeva za pisanjem
- ispitivati češće usmeno no pismeno
- ne kritizirati neurednost već poticati urednost pisanja

DISKALKULIJA teškoće usvajanja matematičkih vještina

- skup specifičnih teškoća u savladavanju matematike/aritmetike bez obzira na dovoljan stupanj intelektualnog razvoja i optimalnog funkcioniranja osjetila
- može se pojavljivati u svim ili samo određenim područjima matematike
- može biti kao samostalna teškoća učenja ili u kombinaciji s disleksijom i disgrafijom
- teškoće se očituju u; neispravnoj upotrebi brojeva pri čitanju, pisanju i računanju, zamjena brojeva sličnog oblika, zamjeni računске operacije npr. ako je usvojio zbrajanje s “posuđivanjem” koristi ga gdje nije potrebno, zrcalno okreće znamenke u brojevima (posebno u višeznamenkastim brojevima), pogrešno razumije računске simbole pa ih često zamijenjuje

- preskače redoslijed rješavanja zadatka, u pismenom računanju netočno potpisuje znamenke brojeva, dolazi do rezultata prema “osjećaju”, nezna na koji način da provjeri rezultat, zadatak ne vidi kao cjelinu već samo njegove dijelove...
- razumije logiku operacije, no ne može se automatski prisjetiti računalih pravila i činjenica; ne zaboravlja brojeve već sheme u koje treba smjestiti brojeve

METODIČKI PRISTUP

- dozvoliti računanje prebrojavanjem na prste, upotrebu kalkulatora (ako ga zna koristiti)
- odrediti više vremena za rješavanje
- zadavati zadatke jednostavnijeg slijeda
- poticati i redovno ispravljati greške

UČENICI S OŠTEĆENJEM SLUHA

- zaostajanje u usvajanju govornog i pisanog jezika
- oskudniji rječnik, agramatičnost
- problemi pisanog izražavanja te otežano razumijevanje napisanog, lošije poznavanje jezika
- vrlo glasan ili tihi govor
- zakašnjelo reagiranje ili nereagiranje na upit ili upute
- teškoće pažnje, pamćenja i mišljenja (manje izražena kod rehabilitanata)
- teškoće socijalne integracije (stidljivi, povučeni izdvajaju se iz aktivnosti ili pak suprotno tvrdoglavi)
- zbog prirode poteškoća neke nastavne sadržaje usvajati će s više odstupanja npr. jezike

DIDAKTIČKO- METODIČKI POSTUPCI

- pojednostaviti semantički izraz npr.složene tekstove preraditi kratkim i jednostavnim rečenicama s dobro poznatim riječima koje učenik može vidno i slušno lakše zahvatiti,razumijeti i memorirati,
- istaknuti ključne riječi u tekstu
- rasčlaniti sadržaj na manje cjeline
- govoriti primjerenim tempom i glasnoćom,izražajno, lica okrenutog prema učeniku uz mimiku i gestu
- koristiti jednostavne,kratke rečenice,precizno datih uputa
- poticati učenikov govor,pričekati odgovor
- često provjeravati razumijevanje slušanog
- označavati na ploči ključne riječi
- planirati pismeno odgovaranje,produljiti vrijeme provjere znanja
- ponuditi sažetak za samostalan rad

IOOP individualizirani odgojno-obrazovni program

- pisani, radni, dokument, promjenjivog sadržaja (ovisno o napredovanju učenika) usmjeren na **pojedince**
- Sastoji se od prilagodbe:
 - ciljeva i sadržaja, vremena za njihovo postizanje
 - metoda, postupaka i oblika rada , strategije učenja
 - nastavnih situacija i aktivnosti, resursi i podrška
 - ocjenjivačkih postupaka i aktivnosti

PREDNOSTI IOOP-a

- omogućuje napredovanje do razine primjerene učenikovim sposobnostima
- uključuje suradnju svih partnera
- fokusira obrazovne strategije
- osigurava bilježenje podataka

TEMELJNI PRINCIPI

- individualiziranost i usmjerenost prema djetetu
- inkluzivnost
- cjelovitost
- kolaborativnost
- dostupnost

KORACI U IZRADI IOOP-a

1. Sakupljanje važnih podataka o učeniku (nakon što je utvrđeno da učenik ima posebne odgojno – obrazovne potrebe)

PODACI O:

- a) sposobnostima, vještinama, talentima
- b) posebnim odgojno – obrazovnim potrebama
- c) trenutnoj razini obrazovanja

Podaci služe za izradu **PROFILA** djeteta. (lista procjene)

IZVORI PODATAKA

RODITELJI ;

povijest razvoja djeteta, medicinske potrebe, povijest obrazovanja, jake strane, nadarenost, emocionalne potrebe, društvene potrebe

ŠKOLA:

razrednik i raniji učitelji, jake strane i potrebe, interesi, specifične poteškoće, uspješni programi i strategije, učinak

MJERODAVNI STRUČNJACI:

npr. logopedi, edukacijski-rehabilitatori, socijalni pedagozi, psiholozi

UČENIK:

način na koji uče, građa koju najradije uče, što im otežava učenje
što im pomaže pri učenju

PRILAGODBE U RADU

- prilagodbe nastavnih sadržaja (npr. način prezentacije)
- opsega i težine zadatka
- vremena
- stupnja pomoći
- prostorne prilagodbe (npr. raspored klupa u učionici)
- provjere znanja (npr. izričito usmeno)

Dobro izvedene prilagodbe imati će učinak i na ostale učenike u razrednom odjeljenju.

Koristiti i izmjenjivati raznolike metode rada, sredstva i pomagala:

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

AUDITIVNE

- snimke tekstova, odlomaka , cijelih lekcija (strani jezik)
- jačina glasa
- naglašavanje važnosti pojedinih djelova
- čitanje zadataka naglas, objasniti nepoznate pojmove

VIZUALNE

- filmovi, slike, crteži, poster, grafikoni, tablice, prezentacije
- pisati uvećanim slovima, potcrtavati, bojama isticati bitno,
- koristiti krede u boji, markere
- mentalne mape
- kartice za pojašnjenje pojmova
- nastavni listići (izbjegavati diktiranje)

KAD GOD JE TO MOGUĆE KORISTITI :

- konkretan materijal, predmete, modele
- realne situacije
- povezivanje sa svakodnevnim životom i aktualnim zbivanjima
- povezivanje s iskustvima učenika
- “upozoravajuće” geste
- **smanjiti** broj zadataka, teksta, definicija, pojmova
- sažeti predviđene tekstove (npr.obraditi dijelove lektire)
- prezentirati samo **ključne, bitne** pojmove
- **podijeliti** zadatak na više manjih cijelina
- **rasporediti** zadatke po težini (**lakši-teži-lakši**)

- **ponuditi** nekoliko odgovora
- rješavanje zadataka **nadopunjavanjem**
- ostaviti **dovoljno prostora** za pisanje odgovora te označiti mjesto za odgovor (npr.crtama)
- **izbjegavati** zadatke tipa “opiši,zaključி...”
- omogućiti **korištenje pomagala** (kalkulator, rječnik, udžbenik...)
- **zamijeniti** teže riječi “lakšim” (npr.regenerirati –obnoviti).....

Prihvatiti učenika kao izazov i pokrenuti svoju kreativnost!

V A Ž N O

- **utvrđivanje trenutne razine odgojno-obrazovnog učinka** učenika temelj je za indentificiranje prioriteta i ciljeva rada s učenikom
- utvrditi **jake strane** učenika
- postaviti jasan cilj, **što se od učenika očekuje** u određenom vremenu
- **ciljevi moraju biti**, mjerljivi, realni, dogovoreni, ostvarivi ali ne ograničavajući
- jasno **definirana zaduženja** osoba uključenih u ostvarivanje određenog cilja
- što će učenik **MOĆI**, a što ćemo mi **UČINITI?**

NA KRAJU

Dobrom procjenom sposobnosti učenika, potom izrađenim IOOP-om olakšavamo sebi zadatak kako ocijeniti učenika s teškoćama i tada se nećemo ograditi od ocjene, već ćemo moći argumentirano “opravdati” svoj kriterij.

IOOP nije “bauk” on omogućava nastavniku da u radu s učenikom s teškoćama bude: otvoren, konstruktivan, kreativan, strpljiv, **INSPIRIRAN UČENIKOM.**

Hvala na pažnji!